

Programul de dezvoltare a educației incluzive – aprobat de Guvern

Guvernul a aprobat recent Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020. Documentul stabilește cadrul conceptual al educației incluzive, bazându-se pe necesitatea de a schimba și adapta continuu sistemul educațional național pentru a răspunde necesităților tuturor copiilor.

Continuare în pag. 5

Instruirea specialiștilor asigură succesul

Factori de decizie în domeniul protecției familiei și copilului în dificultate, specialiști de la direcțiile raționale de asistență socială și protecție a familiei, ONG-uri care activează în acest domeniu, angajații școlilor comunitare și ai instituțiilor rezidențiale vor beneficia începând cu anul nou de studii de instruirii tematice care îi vor ajuta pe viitor la soluționarea problemelor ce țin de protecția copiilor și prevenirea separării acestora de familiile lor. Instruirea se vor face în cadrul procesului de pilotare a educației incluzive. O declarație în acest sens a făcut Valentin Crudu, șef Direcție învățământ preșcolar, primar și secundar general la Ministerul Educației

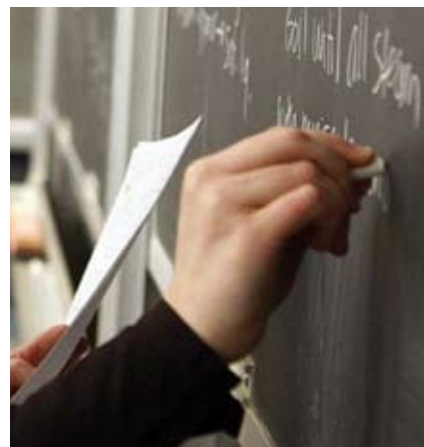
Astfel, factorii de decizie, specialiștii din cadrul direcțiilor de asistență socială, protecție a familiilor, asistenții sociali și ONG-urile vor fi instruiți la tematici ce țin de managementul de caz, supervizare, mecanismul de referire, sistemul de prevenire a instituționalizării, precum și servicii precum sprijin familial, reintegrare, asistență parentală profesionistă, monitorizare post-reintegrare, mobilizare a comunității. Pa-

rales cu serviciile existente, această categorie de specialiști va trebui să identifice noi posibilități de a dezvolta servicii de alternativă, care să răspundă necesităților tuturor copiilor.

De instruire vor beneficia și serviciile specializate de tipul centrelor comunitare, asistenții parentali profesioniști, părinții educatori din casele de copii de tip familie ș.a.

Profesorii din școlile unde urmează să fie reintegrați copiii dezinstituționalizați vor fi instruiți în domeniul educației incluzive și vor afla metode și practici noi de lucru cu copilul. În toate școlile comunitare vor fi formate echipe de sprijin pentru copii.

„Cadrele didactice de sprijin sunt persoanele-cheie în incluziune, de aceea este important ca ele să fie pregătite, să știe cum să lucreze cu acești copii, cum să faciliteze procesul de incluziune școlară și socială a copilului. Cu regret, practica demonstrează că unii profesori nu știu cum să interacționeze cu copiii care au cerințe educaționale speciale, îi așează în ultima bancă și nu îi antrenează în procesul educațional”, a afirmat Valentin Crudu.

Educația incluzivă – pe ordinea de zi a consiliului coordonator al reformei

Ministerul Educației a întrunit în ședință ordinară membrii Consiliului de Coordonare a reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului și a dezvoltării educației incluzive.

Continuare în pag. 4

Educația incluzivă – pe ordinea de zi a consiliului coordonator al reformei

Continuare din pag. 3

Ministerul Educației a întrunit în ședință ordinară membrii Consiliului de Coordonare a reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului și a dezvoltării educației incluzive

La ședință au participat reprezentanți ai Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Finanțelor, Ministerului Sănătății, UNICEF în Moldova, „Lumos” în Moldova, „EveryChild” ș.a.

Ministrul Educației, Mihail Șleahțișchi, a mulțumit partenerilor de dezvoltare pentru suportul acordat la implementarea reformei sistemului rezidențial și a subliniat importanța dezvoltării educației incluzive în Republica Moldova.

Prezentă la ședință, Sandie Blanchet, Reprezentant adjunct, UNICEF Moldova a menționat că toți copiii din Moldova au dreptul la educație de calitate. „În R. Moldova există șapte mii de copii instituționalizați. Majoritatea dintre ei sunt clasificați drept copii cu dizabilități. Închiderea instituțiilor rezidențiale și acordarea unor ajutoare financiare corespunzătoare pentru familii ar economisi milioane de lei pentru țară”, a spus reprezentantul UNICEF.

În cadrul ședinței s-a decis crearea unui grup de lucru intersectorial care va elabora Planul național de acțiuni privind implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020.

Membrii consiliului de coordonare au discutat, de asemenea, referitor la coordonarea activităților privind elaborarea actelor normative în domeniul educației incluzive, precum și aprobarea metodologiei de pilotare a educației incluzive.

Totodată, a fost prezentată cam-

... „În Republica Moldova există șapte mii de copii instituționalizați. Majoritatea dintre ei sunt clasificați drept copii cu dizabilități. Închiderea instituțiilor rezidențiale și acordarea unor ajutoare financiare corespunzătoare pentru familii ar economisi milioane de lei pentru țară”.

nia de mediatizare a Strategiei privind implementarea reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului și dezvoltării educației incluzive.

Consiliul de coordonare a reformei a fost constituit în anul 2010 în scopul coordonării intersectoriale a activităților în domeniul reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului.

Structura nominalizată este constituită din reprezentanți din Cancelaria de Stat, Ministerul Educației, Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Institutul de Științe ale Educației, Direcția municipală educație, tineret și sport, Direcția municipală protecția drepturilor copilului, UNICEF, gimnaziul „Pro Succes”, ONG-uri active în domeniu: CCF Moldova, A.O. Lumos, Every Child, Keystone, A.O. Femeia și copilul – protecție și sprijin, Centrul Speranța.

Programul de dezvoltare a educației incluzive – aprobat de Guvern

Continuare din pag. 3

Implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive va contribui la realizarea misiunii prioritare a învățământului – aceea de a asigura șanse egale și acces la educație de calitate pentru fiecare copil, tânăr și adult, la toate nivelurile și treptele sistemului de învățământ.

Obiectivele generale ale Programului sunt: promovarea educației incluzive drept prioritate educațională în vederea evitării excluderii sau marginalizării copiilor, tinerilor și adulților; dezvoltarea cadrului normativ și didactico-metodic pentru promovarea și asigurarea implementării educației incluzive; formarea unui mediu educațional prietenos, accesibil, capabil să răspundă așteptărilor și cerințelor speciale ale beneficiarilor; formarea unei culturi și a unei societăți incluzive.

... Prin implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive se dorește extinderea în toată țara a fenomenului de integrare școlară a copiilor dezavantajați. Fiecare copil, indiferent de starea materială a familiei, mediul de reședință, apartenența etnică, limba vorbită, sex, vârstă, starea de sănătate, caracteristicile de învățare, trebuie să fie și va fi integrat în școala generală, bucurându-se de abordarea individualizată atât de necesară copilului.

Potrivit lui Valentin Crudu șef de direcție la Ministerul Educației: „Educația nu poate fi considerată un privilegiu doar pentru o anumită categorie de copii, capabili să parcurgă învățământul general fără dificultăți. Copiii sunt diferiți, ei au potențial și necesități diferite, însă toți au dreptul la educație de calitate. Izolarea copiilor cu cerințe educaționale speciale de

semenii lor și de școala comunitară este o practică depășită și dăunătoare. În loc să ofere soluții, o astfel de practică generează noi probleme”.

Autoritățile spun că prin implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive se dorește extinderea în toată țara a fenomenului de integrare școlară a copiilor dezavantajați. Fiecare copil, indiferent de starea materială a familiei, mediul de reședință, apartenența etnică, limba vorbită, sex, vârstă, starea de sănătate, caracteristicile de învățare, trebuie să fie și va fi integrat în școala generală, bucurându-se de abordarea individualizată atât de necesară copilului.

În școlile cu practici incluzive, în funcție de capacitățile instituțiilor, vor fi dezvoltate servicii de sprijin pentru facilitarea incluziunii copiilor cu cerințe educaționale speciale.

Conform Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova, la nivel de comunitate vor fi instituite servicii de identificare, evaluare precoce și diagnosticare a dezvoltării copiilor. Pentru a eficientiza procesul de incluziune, vor fi create servicii de școlarizare, educație, monitorizare a evoluției școlare pentru diferite categorii de copii, orientare profesională, socializare, profesionalizare.

Tot la nivel de comunitate vor activa servicii psihopedagogice (de recuperare și reabilitare a dezvoltării, de sprijin școlar, de elaborare a planurilor de servicii individuale, adaptări curriculare etc.), psihologice (de asistență și consiliere pentru copii, tineri, adulți, pentru familie, cadre didactice, comunitate) și de suport (cadru didactic de sprijin, asistent personal, tehnologii asistive, servicii de interpretare mimico-gestuală etc.).

După necesitate, vor fi oferite servicii de educație complementară și opțională, de asistență specializată (logoped, tiflopedagog, kinetoterapeut etc.), de asistență socială sau juridică, de transport, deplasare și adaptare a căilor de acces în instituții.

„Istoriile de succes ne motivează să fim perseverenți în promovarea educației incluzive”

**Interviu cu Irina MALANCIUC,
directorul Asociației Obștești „Lumos Foundation Moldova”**

tățirea condițiilor de trai, a asistat familiile la perfectarea documentelor. Reintegrarea copiilor în familie se desfășoară concomitent cu includerea acestora în învățământul general. În același timp, o parte din activitățile „Lumos” sunt orientate spre prevenirea instituționalizării altor copii.

– Ați spus că circa o sută de copii au fost reintegrați în familii. Monitorizează cineva situația lor?

– Specialiștii „Lumos” monitorizează toate etapele procesului de reintegrare a copiilor. Recent experții noștri, în comun cu reprezentanții direcțiilor raionale de învățământ, tineret și sport, au evaluat copiii dezinstituționalizați din școala auxiliară din orașul Mărculești, raionul Florești, și din școala specială din orașul Ialoveni. Membrii echipelor de evaluare au discutat cu diriginții, psihologii școlari, directorii de școală, asistenții sociali comunitari, medicii de familie, părinții sau reprezentanții autorității tutelare – cu toți cei implicați în incluziunea copiilor. Rezultatele monitorizării arată că majoritatea copiilor dezinstituționalizați s-au adaptat cu succes în noul mediu școlar. Ei spun că se simt mult mai bine în familie și în școala din localitatea în care trăiesc. Câțiva dintre copiii dezinstituționalizați au ajuns drept exemplu pentru colegii de clasă. Profesorii și psihologii școlari au afirmat despre copiii reintegrați

că aceștia au devenit mai comunicabili, au depășit timiditatea, frica, au devenit mai organizați, mai îngrijiți și mai exigenți față de sine. În plus, afecțiunile de care sufereau copiii s-au atenuat ori au dispărut odată cu părăsirea internatului și reîntoarcerea în familie.

– V-ați confruntat și cu dificultăți în procesul de reintegrare a copiilor?

– Experiența noastră arată că incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale în școlile comunitare este posibilă, dar e nevoie și de o abordare sistemică. Profesorii duc lipsă de instrumente de lucru cu astfel de copii. Experții „Lumos”, în comun cu specialiștii din cadrul Ministerului Educației, au elaborat un model de educație incluzivă, care urmează a fi pilotat în baza Metodologiei promovate de minister. Modelul respectiv presupune integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul general, prin organizarea procesului educațional individualizat și acordarea asistenței adecvate. În acest scop, vor fi create structuri și servicii de suport, cum ar fi centrele de zi sau centrele de resurse, va fi instituit postul de cadru didactic de sprijin, vor fi realizate și alte activități de suport. Istoriile de succes ne motivează să fim perseverenți în promovarea educației incluzive.

– Vă mulțumim pentru interviu.

– Cine sau ce este „Lumos”? Care sunt preocupările organizației?

– „Lumos” este o organizație neguvernamentală, cu sediul la Londra, fondată de scriitoarea J.K. Rowling, autoarea faimoaselor romane despre Harry Potter. Asociația Obștească „Lumos Foundation Moldova” reprezintă una din filialele acestei organizații și activează din 2006. „Lumos” sprijină Guvernul Republicii Moldova în realizarea politicilor naționale de protecție a copiilor, prin implementarea a patru proiecte care vin să asigure respectarea dreptului copilului de a crește în familie, dreptul la educație de calitate, dreptul la dezvoltare și supraviețuire, la protecție socială corespunzătoare. Proiectele se implementează în trei regiuni-pilot: raioanele Florești, Ialoveni și municipiul Chișinău. Unul din cele mai complexe și ambițioase proiecte, la acest moment, este cel care vizează reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului.

– Care este contribuția „Lumos” la realizarea acestei reforme?

– În anul 2010, circa o sută de copii din internatele din Chișinău, Florești și Ialoveni au revenit în familiile biologice sau extinse. Atunci când vorbim despre dezinstituționalizare, nu ne limităm doar la transferul copilului dintr-un mediu rezidențial în unul familial. Specialiștii „Lumos” au oferit consiliere psihologică familiilor și copiilor, pregătindu-i pentru schimbarea ce urma să se producă în viața lor. În unele cazuri, organizația a contribuit la îmbună-

Copiii din Napadova au revenit în familie și comunitate

Rezultatele evaluării copiilor din gimnaziul internat Napadova au constituit subiectul de discuție în cadrul unei „mese rotunde”, organizate de Ministerul Educației, cu suportul UNICEF, în parteneriat cu Asociația Obștească „Lumos Moldova”.

Prezent la eveniment, Valentin Crudu, șef de direcție în cadrul ME, a relevat că instituționalizarea pe perioade nedeterminate reprezintă o încălcare gravă a drepturilor copilului.

Datele evaluării arată că cele mai frecvente cauze ale instituționalizării copiilor sunt problemele familiei (abuzul de alcool al părinților, modul dezorganizat de viață, dificultățile materiale, lipsa spațiului locativ). S-a constatat că 33 din cei 50 de copii instituționalizați au stat în instituție, izolați de societate, mai mult de șapte ani.

Istoriile de viață ale acestor copii sunt impresionante. Astfel, în procesul de evaluare, o fetiță din raionul Strășeni a mărturisit echipei de evaluatori că ar vrea să-și schimbe numele, chipul, cetățenia, să plece din Moldova și să uite de internat și de viața pe care a avut-o și o are. Aceste confesiuni sincere exprimă drama pe care copiii instituționalizați continuă să o trăiască. În context, specialiștii din cadrul echipei de evaluare au recomandat reintegrarea copiilor în familii biologice sau extinse, iar în cazurile în care

acest lucru nu este posibil, copii ar trebui plasați în serviciile de tip familial, cum ar fi asistența parentală profesionistă, casa de copii de tip familie sau casa comunitară.

„Lumos” și-a arătat disponibilitatea de a sprijini autoritățile administrației publice locale în procesul complex și dificil de închidere a instituției rezidențiale. Domnica Gănu, manager de program

„Lumos”, a subliniat că transferul copiilor dezinstituționalizați în alte internate contravine politicilor internaționale de protecție a drepturilor copilului.

Din 1 septembrie 2011 în instituție rămân doar 22 de copii. S-a stabilit că aceștia vor frecventa școala din comunitate, dar vor continua să locuiască în internatul din Napadova.

Patru băieți din Casa internat Orhei s-au mutat în propria casă

“Am plîns astăzi, cînd m-au luat de la casa internat... nu pentru că îmi părea rău că plec, ci pentru că am ieșit de acolo”, ne mărturisește Ion, unul din cei 4 băieți din Casa internat pentru copii (băieți) cu deficiențe mintale severe din Orhei care au fost transferați, recent, în primul serviciu social Casă comunitară din Republica Moldova, creat în s. Mitoc, r. Orhei.

Serviciul a fost creat de Consiliul Raional Orhei, Direcția asistență socială și protecția familiei, în parteneriat cu Keystone Human Services International Moldova Association (KHSIMA), în cadrul Programului “Comunitate Incluzivă – Moldova”.

Casa comunitară este mobilată și dotată cu tot necesarul pentru locatari. Locuința oferă un mediu sigur, accesibil și confortabil, asemănător celui familial. În această casă vor locui patru băieți cu dizabilități intelectuale și fizice severe, care necesită suport permanent. Ei vor

fi ajutați în activitățile zilnice de către 6 specialiști de suport, care vor lucra pe schimburi.

Serviciul social Casa comunitară este un serviciu alternativ celui rezidențial pentru persoanele cu dizabilități mintale (internatele psihoneurologice și casele-internat pentru copii cu deficiențe mintale).

Astfel, adulții și copiii cu dizabilități mintale (inclusiv cei lipsiți de capacitate de exercițiu), care necesită protecție, îngrijire și suport specializat continuu (nu se pot întreține, autoservi și autogospodări fără asistență și suport continuu în

comunitate) sînt plasați într-un mediu comunitar unde calitatea vieții lor este mult mai înaltă și ei au acces la toate serviciile comunitare.

Pînă la sfîrșitul lunii septembrie curent încă 4 băieți din Casa internat pentru copii (băieți) cu deficiențe mintale severe din Orhei vor fi transferați în Casa comunitară din s. Voloave, r. Soroca.

Programul „Comunitate Incluzivă – Moldova”, este implementat de Keystone Human Services International Moldova Association în parteneriat cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (MMPSF).

Pînă în prezent, 269 de copii și tineri dezinstituționalizați din Casa internat pentru copii cu deficiențe mintale din Orhei sau în risc de a fi plasați în această instituție beneficiază de suportul Programului.

Managerii școlari - pregătiți să producă reforma

Abordarea individualizată a copiilor cu cerințe educaționale speciale, inclusiv a copiilor dezinstituționalizați, reprezintă unul din principiile educației incluzive, ce garantează reușita incluziunii școlare. Numărul copiilor care părăsesc instituțiile rezidențiale și sunt integrați în sistemul educațional crește cu fiecare an, fapt ce coincide cu obiectivele reformei sistemului rezidențial de îngrijire a copilului. Aprobarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova impune o schimbarea a atitudinii managerilor școlari față de copiii cu cerințe educaționale speciale, schimbarea modului de organizare a procesului educațional, aplicarea noilor abordări în evaluarea rezultatelor școlare etc. Aceste și alte subiecte au fost discutate în cadrul seminarului metodologic pentru directorii instituțiilor școlare din Chișinău, organizat de către Direcția Generală Educație, Tineret și Sport (DGETS) a Consiliului Municipal Chișinău în parteneriat cu Asociația Obștească (AO) “Lumos Foundation Moldova”.

Managerii școlari au subliniat importanța moderniză-

rii infrastructurii, schimbării atitudinilor, condiții ce vor asigura ca educația incluzivă să se dezvolte.

În cadrul seminarului a fost examinată structura-model a planului educațional individualizat (PEI) - instrument de bază

în organizarea activității de învățare/dezvoltare a copiilor cu cerințe educaționale special.

Directorii gimnaziilor și liceelor au fost implicați într-un exercițiu practic, ce le-a permis acestora să-și expună propriile viziuni față de reconsiderarea activității instituțiilor de învățămînt general în contextul implementării Programului de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2011-2020. Mai mulți directori de instituții au relevat necesitatea creării și extinderii structurilor/serviciilor de suport în instituția de învățămînt și în comunitate, consolidarea parteneriatului cu părinții, autoritățile publice locale și organizațiile neguvernamentale din domeniul drepturilor copilului, promovarea bunelor practici de incluziune școlară a copiilor cu cerințe educaționale speciale. De asemenea, s-a accentuat necesitatea organizării unor seminare instructiv-metodice pentru cadrele didactice care vor asigura implementarea cu succes a educației incluzive.

Asistența parentală profesionistă – o șansă pentru copiii în dificultate

Specialiști în protecția copilului din șapte raioane au participat la un seminar în problema instituirii și dezvoltării serviciului de asistență parentală profesionistă (APP).

Înstruirea a avut loc în cadrul proiectului „Susținerea autorităților publice locale din Moldova în prestarea serviciilor alternative de tip familial copiilor lipsiți de îngrijirea părintească” implementat de EveryChild Moldova în colaborare cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și autoritățile publice locale din raioanele Anenii Noi, Sângerei, Șoldănești, Florești, Glodeni, Râșcani, Ocnița, mun. Bălți și regiunea Transnistreană.

Asistența parentală profesionistă este un serviciu social care oferă copilului lipsit temporar sau permanent de grija părintească un mediu familial optim pentru dezvoltare. Scopul serviciului constă în protecția temporară a copilului aflat în dificultate, socializarea și reintegrarea acestuia în familia biologică, extinsă, adoptatoare sau în comunitate. Asistenți parentali pot deveni persoanele de până la 60 de ani, care asigură creșterea sau îngrijirea temporară a copilului la domiciliu, în vederea asigurării reintegrării lui în familia biologică.

Potrivit Irinei Spivacenco, manager de proiect în cadrul organizației EveryChild, în anul curent serviciul de asistență parentală profesionistă va fi extins în opt raioane ale republicii. În total în republică există la moment 105 familii de asistenți parentali profesioniști, care îngrijesc 152 de copii.

Natalia Terteac, specialist principal în problemele familiei la direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului, Chișinău:

„Importanța serviciului de APP, apărut în R. Moldova în anul 2000, ne-a dovedit-o timpul. Direcția pe care o reprezintă este pri-

un cetățean fără probleme psihologice, fără dificultăți de integrare în mediul social.

Asistența parentală profesionistă este un serviciu social care oferă copilului lipsit temporar sau permanent de grija părintească un mediu familial optim pentru dezvoltare. Scopul serviciului constă în protecția temporară a copilului aflat în dificultate, socializarea și reintegrarea acestuia în familia biologică, extinsă, adoptatoare sau în comunitate.

ma structură care a dezvoltat acest serviciu, chiar dacă la acel moment nu exista încă o bază legală. APP oferă copilului posibilitatea de a crește și a se educa în mediul familial. Ca urmare, avem o personalitate integră,

Primul beneficiar al APP este copilul. Și statul are de câștigat, asta deoarece acest serviciu este mult mai ieftin, dar și mai benefic dezvoltării copilului, comparativ cu instituțiile rezidențiale. În Chișinău există actualmente 16 asistenți parentali profesioniști. Serviciul va fi extins și dezvoltat în continuare, în acest scop fiind deja alocate anumite mijloace financiare”.

Zinaida Bunesco, șefa secției asistență socială și protecție a familiei, raionul Anenii Noi:

„În raionul Anenii Noi există o singură familie de asistenți parentali profesioniști, care a luat la educație trei copii. Ca și în alte localități, la Anenii Noi, există foarte mulți copii care au nevoie de acest suport. Încercăm să creăm noi servicii pentru copiii în dificultate, deoarece la moment acestea lipsesc aproape cu desăvârșire în raionul nostru.

Chiar dacă experiența de care dispunem nu e prea mare, ne-am dat seama că în APP copiii se simt cel mai bine, fiind protejați și educați ca într-o familie adevărată.

Pentru a acoperi toate situațiile de urgență am avea nevoie de cel puțin șase familii de asistenți parentali profesioniști. Autoritățile publice locale sunt pregătite să ne acorde tot suportul necesar în acest sens, rămâne doar să identificăm familiile care sunt gata să presteze acest gen de serviciu”.

„I-au furat șase ani din copilărie! Nimeni nu îi va întoarce înapoi ce a pierdut...”

Elena, devine nervoasă atunci când își amintește despre perioada în care feciorul său, Dumitru, un adolescent de 15 ani, s-a aflat în școala auxiliară din Sculeni, Ungheni. Femeia invinuieste direcția școlii în care Dumitru a făcut clasa I și comisia medico-psiho-pedagogică raională de faptul că băiatul său a fost plasat în mod abuziv într-o instituție pentru copii cu dizabilități mintale.

Dumitru a ajuns în școala din Sculeni din cauza nereușitei școlare. Băiatul nu a mers nicio zi la grădiniță și în clasa I a venit total nepregătit. Pentru că rămânea

mult în urma celorlalți elevi și diminuarea reușita pe instituție, directoarea l-a recomandat spre examinare în cadrul comisiei medico-psiho-pedagogice raionale care a decis să-l trimită la Sculeni.

Rugămintea familiei de a-i permite copilului să repete clasa I a rămas fără nicio reacție.

A urmat despărțirea, pe care nici Dumitru, nici părinții săi nu au putut-o accepta vreodată. Mama sa recunoaște că de cele mai multe ori mergea la instituție și îi cerea voie să meargă acasă cu o zi mai înainte de a se termina săptămâna de studii,

iar altă dată veneau la școală cu o întârziere de o zi-două.

„Îmi era milă să știu că e acolo, departe de noi. Știam că uneori îi este frig pentru că în camera enormă unde dormea erau numai două calorifere, care abia dezmoreau aerul. Știam că uneori nu are cu ce să-și potolească foamea”, povestește femeia.

Dumitru spune că la Sculeni toate zilele erau la fel - același program în fiecare zi, același plictis. Singura distracție erau filmele de la televizor. La calculatoare nu aveau acces. Pe timp frumos, după lecții munceau deseori în sera de pe teritoriul școlii – creșteau roșii, castraveți, morcovi din care angajații instituției făceau tot fel de conserve pentru meniul copiilor.

Mama lui Dumitru spune că dacă ar fi să întoarcă timpul înapoi nu s-ar lăsa convinsă de nicio autoritate să-și ducă băiatul la o școală specială ci ar bate la ușa mai multor instituții din localitate până ar găsi una pe potrivă necesităților copilului.

De mai bine de an Dumitru a revenit lângă cei dragi și acum încearcă să recupereze anii cât au stat departe unul de altul. Familia este susținută în demersurile sale de specialiștii de la secția asistență socială și profesorii de la liceu unde învață adolescentul.

Prietenos și cumpătat din fire Dumitru s-a încadrat destul de repede în școala din comunitate. Cu disciplinele școlare se descurcă destul de greu, dar știe că poate miza oricând pe ajutorul celui mai bun prieten din clasă - Mihai și a profesorului de sprijin.

Cel mai greu se descurcă la matematică, dar și alte obiecte îi dau destule bătăi de cap. Fiecare notă de șapte sau opt pe care Dumitru o aduce acasă e o adevărată sărbătoare pentru toată familia. Mama sa visează ca băiatul să învețe o limbă străină pentru că, zice ea, asta-i o bucată sigură de pâine.

Planurile lui Dumitru, însă, sunt departe de munca intelectuală. Băiatul vrea să devină lemnar sau cioplitor în lemn și chiar a început a învăța câte puțin și meserie.

Ne demonstrează cu mândrie primele încercări. A auzit de la alți copii că e o meserie bună și că „un lemnar bun nu moare niciodată de foame”. Drept urmare, în orele libere care îi rămân după teme și gospodărie, Dumitru se izolează într-un colț de cameră și încearcă să-și perfecționeze măiestria.

